

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

XXVII. An Coniugium omnibus hominibus sine discrimine concessum sit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

sic cumulus & horribilia idola in Ecclesiam collarata sunt, non solum insecritia & superstitione, sed dulcedine quæritur, sicut apud Daniëlem dicitur: Colent Deum Maozim auro & argento. Nec addo longiorem disputationem, sed affirmo illas oblationes pro mortuis, quas vendunt Pontificij, esse idolorum cultus. Tenenda est autem regula: Fugite idola. Quare sciamus & hanc causam iustam esse cur nos sejungamus ab illis idolorum defensoribus.

ARTICVLVS XXVII.

AN CONIUGIVM OMNIBVS HOMINIBVS sine discrimine concessum sit?

RESPONDEO. Necessè est omnes pios considerare, quæ sit vera Ecclesia Dei, quia in Symbolo dicimus: Credo esse Ecclesiam sanctam Catholicam. CVM autem lex Dei aliquo modo natura nota sit, demonstratio inde sumi potest, qui cæcus non sint Ecclesia Dei. QVICVNQVE doctrinam contrariam vili præcepto morali defendunt, hos non esse Ecclesiam Dei certum est.

DEFENDVNT autem Pontificij contrarias primo præcepto inuocationes mortuorum & idolorum: defendunt item contrarias doctrinas præcepto, Non mœchaberis, prohibent coniugium magis parti hominum, Presbyteris, Monachis, & puellis inclusis in Monasteria, & causam præbent tetræ confusionibus libidinum.

OPPONATVR ergo prohibitionibus Pontificijs regula: Operetur Deo magis obedire quam hominibus. Dicit autem Paulus: Vitandæ scortationis causa, vnusquisq; habeat uxorem suam, Hoc præceptum nec Pontificijs legibus nec votis Monasticis tolli potest.

HIC simul consideretur, tristia peccata esse omnes contaminationes à Deo prohibitas, & Deum valde irasci omnibus, qui præcepta diuina de vagis commisionibus violant. Ac iræ magnitudo primum ex voce diuina discatur. Loquitur Paulus de æternis poenis 1. Cor. 6. Ne erretis, Scortatores, adulteri, homicidæ, &c. non possidebunt regnum Dei. Gal. 5. Talia facientes regnum Dei non possidebunt. Ephes. 5. Omnis scortator aut obscænus non habet hereditatem in regno Christi & Dei. Dicitur Leuitici comprehendit poenas corporales & æternas: Omnis anima quæ fecerit has abominabiles, peribit de populo suo, caute ne vos talia facientes, terra euomat, sicut euomit Cananæos. De vtroq; genere poenarum loquitur dicitur ad Hebræos: Scortatores & adulteros puniet Deus. DEISTI poenarum exempla aspiciantur. Conflagratio Sodomorum, de qua narratio in Genesi ostendit ipsum filium Dei fuisse executores poenarum, Deinde clades Benjamin orta à rapta Leuitæ coniuge, Exilium Dauid.

Davidis. Ideo autem pauca exempla in scriptis Prophetici: recitantur, vt sciamus Deum similiter alijs pollutis irasci, & eorum calamitates, pœnas esse, quibus Deus iram suam declarat. Vt quod Oedipus hiatu terræ absorptus est. Iocasta mater inter duos filios interfectos iacens, sibi ipsa mortem consciscit. Vagantur enim pœnæ per filios, iuxta dictum: Peccata in semine puniuntur in semine, Per quæ quis peccat, per eadem punitur. Davidis filij inter sese dimicant, & filius seditionem mouet aduersus patrem. Saepe libidines fuerunt *exaggeratae* causæ ad delendas totas gentes, & ad magnas imperiorum mutationes, vt Paridis adulterium, scelus Sexti Traquinij, clades Leuctrica secuta est supra filiarum Scedasi, quas spartani nobiles compressas dissecuerunt, postea cadauera in puteum abiecerunt.

FRANCIS tempore Honorij vrbs Treuirorum dedita est, quia Lucius præses coniugem Senatoris rapuerat. Imperator Valentinianus III. propter adulterium interfectus est. Ac postea attractus est Gensericus in Italiam. Deniq; nulla ætas non habet exempla. Discamus igitur diuinas prohibitiones, & iudicium DEI metuamus. Nec vero tantum pœnas corporum in nobisipsis, & in filijs & filiabus morbos & neces timeamus: sed etiam illam horribilem pœnam vitemus, de qua Paulus concionatur, Roman. 1. & Ephes. 4. videlicet, cœcitate & stuporem, de quo dicit ad Ephesios, qui cum dedoluerint, tradunt se impudicitiae. Hæ sunt multo tristiores pœnæ quam corporum cruciatus aut trucidationes. Et quidem hi furores attrahunt corporum exitia ut in Thyelle, Phoca, & plurimis alijs apparet. E regione uero consideremus, quam grata sit Deo virtus, castitas, cuius hæc est definitio: Castitas est virtus à Deo præcepta, quæ vitat omnes prohibitas commissiones, & prohibitas seminis effusiones. Nec tantum est in his, qui sine immundicia cœlibes sunt, sed etiam in his, qui cum sint coniuges, leges coniugij non violant, quas Deus singulari sapientia ordinauit in dicto: Erunt duo in carnem unam, id est, unus mas & una femina legitime & inseparabiliter iuncti. Ibi expresso verbo sciamus legem, Non mœchaberis, in paradiso sancitam esse. Eo autem de castitate diligentius cogitemus, quia perspicue discernit Deum ab omnibus immundis naturis, à Diabolis & hominibus. Etsi enim omnium virtutum noticiæ præcipue ob hanc causam traditæ sunt, vt cogitemus qualis sit Deus, & eum discernamus à malis naturis: tamèn castitas præcipue illustre discrimen facit. Cumque non amplectamur Deum brachijs, sed cogitare in inuocatione debeamus quid alloquamur, necesse est proprietates Dei mente colligere, & statuere nos alloqui creatorem, qui se patefecit misso filio, sapientem, bonum, veracem, castum, omnipotentem, liberum, iustum & iudicem, misericordem

& exatt-

& exaudientem nos propter Filium. His proprietatibus discernimus eum ab omnibus creaturis. Intelligenda est igitur doctrina de castitate, & amanda hæc ipsa virtus, quam quidem Deus ingentibus præmijs ornat, vt ostendit historia Ioseph. C V M igitur manifestum sit, seuerissime præcipi Castitatem, & mandatum sit, vt uiuant in coniugijs castis omnes qui extra coniugium se contaminant,

dereitanda est lex Pontificia, quæ magnæ parti hominum coniuga prohibet, quia nulla est autoritas legis pugnantis cum mandato diuino. Nec vota sint vincula, quæ cogant homines peccare, & horribilem iram Dei iritent. Ac præterquam quod vota Monastica sunt de re impossibili plerisque, etiam aliæ multæ falsæ opiniones illis votis implicitæ sunt. Firmissima est igitur responsio de loco Pauli ad Timoth. vnde quidam ratiocinantur viduas fuisse obligatas votis. Etiam si in prima Ecclesia Pauli tempore vota fuissent tamen exemplum profus nihil ad vota Monastica pertineret, quæ obligant ad manifestum cultum idolorum. Retinent enim Monachi impias venditiones Missarum, adorationes panis, inuocationes mortuorum, adorationes statuarum, & multas falsas opiniones. Fingunt hæc vota & ritus non mandatos à Deo esse cultus Dei, & quædam mereri remissionem peccatorum, & esse perfectionem. Cum igitur obligatio fiat ad manifestos cultus idolorum, perspicuum est hæc obligationes irritas esse, quia omnibus votis & legibus anteponebatur est immutabile mandatum Dei, Fugite idola. Hanc perspicuam & firmissimam responsionem, hi qui discedunt ex illis idolorum contagijs opponant omnibus præstigijs, quibus aliqui reuertuntur opinioni Monachorum: Vt necesse fuit Ethnicos conuersos ad agnitionem veri Dei discedere à sodalitijs Saliorum Martis, aut sacerdotijs aliorum idolorum: Ita necesse est eos, qui intelligunt detendi idola in Monasterijs discedere ex illis sodalitijs. Nunc & de loco Pauli respondeo.

E T I A M si tunc fuissent vota, tamen nulla fuisset obligatio ad impios cultus. Nec tamen intelligo primam fidem apud Paulum de celibatu, sed de prima fide, quæ amplectitur vocem Euangelij, & veri Dei inuocationem accendit, & qua S P I R I T U S S A N C T U M accipimus, & hæredes æternæ vitæ efficiuntur. Hanc fidem excusso Spiritu sancto amittunt reuentes in delicta contra conscientiam, vt expresse Paulus inquit: Scortatores, adulteri, &c. non possidebunt regnum Dei. 1. Thessal. 4. Hæc est voluntas Dei sanctificationis vestri, abstinere à scortatione. Accusat autem Paulus illas mulieres non leuibus verbis: Pruriens viua mortua est. Nam vocabulum *πρωμαρτωλα* proprie significat prurientem, quod plus est quam appetere delicias ciborum, sed est habere incendia libidinis, *πρωμαρτωλα* autem significat, *πρωμαρτωλα*, *πρωμαρτωλα*, vellicare cutem, seu rutilare

κατάλη pruritus seu titillatio cutis. Deinde *καταστροφή*, significat
 turgere seu distendi, faginatum & tumefactum esse contra Christum.
 His insignibus verbis multi turpes motus pugnantes cum Castitate
 significantur. Hac salacitate dicit ueram fidem expulso Spiritu san-
 cto extingui. Hæc est natia significatio uerborum Pauli.

OSTENDUNT autem historiæ cito in Ecclesiam irrepsisse
 uota & vincula cœlibatus, & multos fanaticos homines profus dam-
 nasse coniugia, alios probasse tetras confusiones libidinum, quorum
 exemplorum grassari Diabolum, & nos contra eorum furores cura dis-
 scendi voluntatem Dei, & assidua precatione muniamus. Non existi-
 memus hanc ultimam & deliram mundi senectam minus habituram
 esse periculorum, quam habuit illa ætas Apostolis proxima. Quo
 propius uident diaboli accedere iudicium, in quo toti Ecclesiæ osten-
 datur illorum turpitudine, eo rabiosius sæuiunt, & natura hominum fit
 languidior, magis fatua, secuta & incerta, ut ostendunt deliria opi-
 nionum, & ruinæ Imperiorum, helluaciones, & multa fatua exempla
 in moribus. Sint igitur pij magis vigilantes, & sæpe repetant hanc
 Psalmi uocem: Non deficiat uirtus mea in senecta. Hæc admonitio
 de ultima ætate mundi sæpe diuinitus repetita est. Deberent igitur
 gubernatores tollere iniusta uincula, quæ sunt causæ magnorum sce-
 lerum, quæ horribiliter offendunt Deum. Hæc ipsa lex cœlibatus &
 Monastica uita quanta agmina animarum auellunt à Deo, & in æter-
 na supplicia præcipitant?

HÆC mala cum nota sint, non
 utar longa commemoratione, tantum adijciam narrationem, quæ
 extat apud Clementem Alexandrinum, qui nominat fanaticos Tati-
 num, Cassium & alios, qui coniugia profus prohibuerunt. Hos ait
 recitasse colloquium Salomes & Christi, quod scribit extare in Euan-
 gelio Aegyptiorum. Interrogat Salome Christum, quando sit ven-
 turum regnum DEI? Respondet Christus, Cum cessabit opus mu-
 lieris. Inde ratiocinati sunt homines fanatici, Cum generatio sit opus
 mulieris, tempore prædicationis Euangelij, quæ sit regnum Dei, ces-
 sare generationem & coniugium. Talis est sophistica fanaticorum
 omnibus temporibus. Opus mulieris proprium, uidelicet opus Eux, est
 initium peccati & mortis in genere humano. Generatio non est
 opus proprium Eux, sed mirandum opus Dei, quod in natura homi-
 num & condidit Deus, & in hac uita seruat usq; ad resurrectionem.
 Cessant autem in prædicatione Euangelij peccatum & mors æterna
 in ijs, qui fide accipiunt remissionem, & fiunt hæredes uitæ æternæ,
 iuxta dictum Iohan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium unigeni-
 tum dederit, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat
 uitam æternam. Interea usq; ad resurrectionem manet hæc natura
 K k corpo-

corporum talis, vt Dominus inquit, Mat. 24. Erit sicut in diebus Nohe, comedent, bibent, ducent vxores & nubent, 1. Cor. 7. Vitandæ fornicationis causa vnusquisque suam vxorem habeat. Item: Si docis vxorem, non peccas. Hęc dicta perspicue refutant fanaticos illos, qui colloquium illud Salomes & Christi falso interpretati sunt.

Est & alia Responso. Veniente regno Dei post resurrectionem, cessaturam esse generationem, Tunc quoque prorsus cessant peccatum & mors. **N**ec vero in causa manifesta opus est longa disputatione. Cogitent pij seuerissimum Dei mandatum, quod castitatem præcipit, & intueantur horrendam iram Dei aduersus contaminationes, quæ etiam in hac vita non solum corporalibus malis puniuntur, vt in Dauide, sed etiam furoribus, vt in Nerone & innumerabilibus alijs. Est autè & inter summas pœnas hæc, quod inuocatio quæ fit ab ijs, qui perseuerant in delictis contra conscientiam, non exauditur, iuxta dictum: Viuo ego dicit Dominus, nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Item: Iusticia iusti non liberabit eum quacunque die peccauerit, scilicet, contra conscientiam, vel amittens fundamentum. Impietas impij non nocebit ei quacunque die conuersus fuerit. **H**æc dicta sint in conspectu contra Antinomos, & Cyclopicam & Pontificiam profanitatem.

Quid tristius est, quam non posse inuocare Deum, non posse auxilium Dei petere, fremere aduersus eum, vt contra hostem? Deseruntur etiam à castis Angelis, qui perseuerant in sceleribus contra conscientiam. Rursus, Quod præsidium maius est, quam semper posse ad Deum confugere, scire te semper dextra Dei protegi, & te castorum Angelorum excubijs circumdatum esse? iuxta dictum: Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Et quidem in coniugio pio, quod vere est Ecclesia **D**EI, fortior est inuocatio coniugum. Crescunt enim dolores, intentio, fides, cum coniunx coniugis dolorem, intentionem & fidem intueatur. **H**æc sæpe cogitanda sunt, vt cura tuendæ castitatis confirmetur. **V**iuant igitur in legitimo & casto coniugio omnes, qui non sunt idonei ad cœlibatum, & mandatum Dei immutabile anteponant legibus Pontificijs & votis, iuxta dictum: Oportet Deo magis obedire quam hominibus. **C**um autem tota doctrina de coniugio in Ecclesijs nostris recte proponatur, iuxta doctrinam à filio Dei & Apostolis traditam, læti Deo gratias agamus, quod eius doctrinæ deprauatio semper testatur, eum cœtum qui corruptelam profretur & defendit, non esse Ecclesiam Dei, sicut Ethnici & multi Heretici, qui corruptelas professi sunt, non fuerunt membra Ecclesiæ Dei. **S**ciamus etiam nos iustissimam causam habere quoque seiunctionis à Pontificijs habere, quia nemo debet prohibe-

re coniugium ijs, qui non sunt idonei ad cœlibatum. Nemo etiam debet socius esse eius prohibitionis, & quidem societas prohibitionis, cum per sese est peccatum, tum vero etiam est societas parricidiorum, quibus illa prohibitio defenditur. Sunt autem hæc proprijsimè Diabolorum furæ, impulsiones ad idola, ad mendacia, ad confusiones libidinum, & ad iniusta homicidia. Hæc concurrunt omnia in defensione Pontificij cœlibatus, quæ verè est societas cum Diabolo. Quare Deo gratias agant, qui ab ea societate alieni sunt, nec frangamur animis cum dicimur autores schismatis, sicut Esaias nos confortatur, Nolite timere probra hominum. Item: Si quis aliud Euangelium docet, anathema sit. Etiam Ethnicus Poëta Euripides in Heraclidis inquit: *ὃ θεὸς τὸ δὲ ἀπὸ δειλῶν, τὴν αἰὲν θεῶν, ὅτι μὴ φοβούμεν, ἐγγύς μανθάνει λαόν.* Non igitur prohibeantur hi veri cultus, quos Deus seuerissime præcipit. Legitimum coniugium, vera Dei inuocatio, & exercitia timoris Dei, fidei, inuocationis, dilectionis plurima in cōiugio, sicut Paulus inquit: Saluatur mulier per generationem filiorum, si manserit in fide, dilectione, castitate & modestia, quibus verbis omnes virtutes sanctæ matris complexus est.

RELIQVÆ SVNT INTERROGATIONES DE STATVIS ET OSSIBVS SANCTORVM,
& de consecratione Salis & alijs. De quibus breuis sit responsio.

OMNIA hæc impia sunt, & cultus idolorum, alloqui ipsas statuas aut ossa, aut fingere Deum aut sanctos magis in vno loco seu ad hanc statuam alligatos esse, quam ad alia loca: Nihil differunt inuocationes, quæ fiunt ad Mariam Aquensem, seu Ratisbonensem ab inuocationibus Ethnicis, quæ fiebant ad Dianam Ephesiam, aut ad Iunonem Plataensem, aut ad alias statuas. Quod vero miracula narrantur, sciendū est, etiamsi qua miracula facta sunt, esse præstigias Diabolorum, quia nullum miraculum recipiendum est contra hanc æternam legem, Dominum Deum tuum adorabis, & ipsi soli seruias. Deus vult esse efficax cum Sacramentis, quæ ipse instituit, & eo modo ibi est efficax, quem instituit non aliter. Vt non fingendum est, Baptismo ablui lepram, non fingendum est, per cœnam Domini dari felicem negotiationem, sed Deus eas res dat, quas promisit de vsu, quem instituit. Ceterum exceptis Sacramentis vt instituta sunt, alligare Deum ad vllam rem, quod sit ibi magis efficax quam alibi, est fabricare idolum, & pugnat hæc imaginatio cum his dictis, Esa. 66. Cœlum sedes mea, & pugnat hæc imaginatio cum his dictis, Esa. 66. Cœlum sedes mea, terra scabellum pedum meorum, id est, Deus vbique adest. Quæ est ista domus quam edificatis? Ad quem respiciam, nisi ad contritum spiritu, & trementem sermones meos? Id est, Quocunque